

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9CdoPr/6/2024
Identifikačné číslo spisu:	1111216419
Dátum vydania rozhodnutia:	20.08.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1111216419.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu D.. M. A., C., narodeného XX. H. XXXX, X., Q. XXXX/X, zastúpeného advokátskou kanceláriou Zukalová - Advokátska kancelária s. r. o., Bratislava - mestská časť Petržalka, Černyševského 3761/46, proti žalovanej obchodnej spoločnosti Prima banka Slovensko, a.s., Žilina, Hodžova 11, IČO: 31 575 951, zastúpenej advokátskou kanceláriou SEDLAČKO & PARTNERS, s.r.o., Bratislava, Štefánikova 8, o náhradu mzdy z neplatne skončeného pracovného pomeru, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. Bl-10C/80/2011, pôvodne vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 10C/80/2011, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 26. septembra 2023 sp. zn. 8Co/132/2022, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 26. septembra 2023 sp. zn. 8Co/132/2022 v potvrdzujúcom výroku okrem časti týkajúcej sa úrokov z omeškania a v závislom výroku o trovách konania zrušuje a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej aj „súd prvej inštancie“) v poradí druhým rozsudkom zo 6. júna 2022 č. k. 10C/80/2011-1435 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 93 174,13 eura brutto titulom náhrady mzdy z neplatne skončeného pracovného pomeru spolu s ročným úrokom z omeškania bližšie špecifikovaným vo výroku I. rozsudku, to všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Žalobcovi voči žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

1.1. Žalobca sa žalobou domáhal určenia neplatnosti pracovného pomeru podľa § 68 ods. 1 písm. b) zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZP“) a náhrady mzdy v zmysle § 79 ods. 1 ZP. Súd prvej inštancie medzitýmnym rozsudkom z 2. októbra 2013 č. k. 10C/80/2011-429 určil, že okamžité skončenie pracovného pomeru žalobcu je neplatné. Po právoplatnosti medzitýmneho rozsudku ostal predmetom konania mzdový nárok žalobcu uplatnený voči žalovanej vo výške 131 769,85 eur brutto s príslušenstvom za obdobie od 24. marca 2011 do 22. augusta 2014. Žalovaná v priebehu konania žiadala súd, aby v zmysle § 79 ods. 2 ZP žalobcovi nepriznal mzdový nárok presahujúci 12 mesiacov, resp. aby tento znížil o 75 % z dôvodu, že žalobca počas žalovaného obdobia vykonával prácu pre iného zamestnávateľa a dosahoval príjem. Rozsudkom z 13. novembra 2017 č. k. 10C/80/2011-765 (prvým v poradí) priznal súd prvej inštancie žalobcovi náhradu

mzdy za celé uplatnené obdobie a zamietol žalobu v časti úrokov z omeškania. Za okolnosti odôvodňujúce nepriznanie alebo zníženie náhrady mzdy za obdobie presahujúce 12 mesiacov nepovažoval to, že žalobca sa v dôsledku neplatne skončeného pracovného pomeru zamestnal u iného zamestnávateľa a dosahoval určitý príjem, ako ani že k neplatnému skončeniu pracovného pomeru žalobcu došlo z formálnych dôvodov. Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 29. októbra 2019 sp. zn. 8Co/161/2018 zrušil rozsudok súdu prvej inštancie v časti priznania náhrady mzdy žalobcovi za obdobie presahujúce 12 mesiacov a v časti zamietnutia uplatneného nároku na náhradu úrokov z omeškania a vec v rozsahu zrušenia vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

1.2. Súd prvej inštancie vykonal dokazovanie zamerané na nárok žalobcu na náhradu mzdy presahujúci obdobie 12 mesiacov, po právnom posúdení veci podľa § 79 ods. 1, 2, § 134 ods. 1, 2, 3, 4 a 7 dospel k záveru, že žalobca si svoj nárok uplatnil dôvodne a v súlade s § 79 ods. 1 a 134 ZP. S poukazom na závery Ústavného súdu Slovenskej republiky vyslovené v náleze z 19. novembra 2019 sp. zn. I. ÚS 331/2019 priznal žalobcovi nárok na náhradu mzdy vo výške 93 174,13 eura brutto za obdobie od 24. marca 2011, t.j. od doručenia oznámenia žalobcu, že trvá na ďalšom zamestnávaní, do 22. augusta 2014, kedy nadobudol právoplatnosť medzitýmny rozsudok. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobca sa v dôsledku neplatne skončeného pracovného pomeru usiloval nájsť si adekvátnu prácu zodpovedajúcu jeho vzdelaniu a praxi; skutočnosť, že sa zamestnal, nemôže byť dôvodom na zníženie povinnosti žalovanej nahradiť žalobcovi mzdu v zmysle § 79 ZP za celé obdobie, pretože žalobcovi bez jeho zavinenia vznikol nárok na satisfakciu za neplatné skončenie pracovného pomeru. Ďalej zdôraznil, že súd už nemá povinnosť - ako kedysi - prihliadať na to, či zamestnanec bol v čase, za ktorý mu prislúchala náhrada mzdy, zamestnaný u iného zamestnávateľa, akú prácu tam vykonával a aký zárobok dosiahol, resp. skúmať, z akého dôvodu sa do práce nezapojil. Zároveň je neprijateľné brať do úvahy sociálnu funkciu mzdy. Výška náhrady mzdy za mesiac bola stanovená na 3 216,31 eura brutto. Rozhodným obdobím v zmysle § 134 ZP bol v danom prípade október až december 2010. Aj keď žalovaná v konaní opakovane žiadala znížiť výšku takto stanovenej náhrady mzdy na sumu 2 307,78 eura, nepreukázala potrebu aplikácie § 134 ods. 7 ZP. Súd prvej inštancie žalobcovi spolu s uplatneným mzdovým nárokom priznal aj nárok na ročný úrok z omeškania tak, ako je bližšie špecifikované vo výroku rozsudku.

1.3. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1, ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 26. septembra 2023 sp. zn. 8Co/132/2022 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v časti uloženia povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi sumu 77 191,44 eura brutto spolu s ročným úrokom z omeškania; vo zvyšnej časti napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu zamietol. Žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu.

2.1. Predmetom odvolacieho prieskumu bol žalobcom uplatnený nárok na zaplatenie úrokov z omeškania zo sumy 38 595,92 eura priznanej prvým rozsudkom súdu prvej inštancie z 13. novembra 2017 č. k. 10C/80/2011-765 v spojení s rozsudkom odvolacieho súdu z 29. októbra 2019 sp. zn. 8Co/161/2018, t.j. za obdobie prvých 12 mesiacov odo dňa, keď žalobca oznámil žalovanej, že trvá na tom, aby ho ďalej zamestnávala, do 24. marca 2012, ako aj nárok na zaplatenie 93 174,13 eura spolu s úrokmi z omeškania titulom náhrady mzdy za obdobie presahujúce 12 mesiacov, uplatnený žalobcom od 24. marca 2012 do 22. augusta 2014, kedy nadobudol právoplatnosť medzitýmny rozsudok vydaný v tomto konaní.

2.2. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že vo svojom predchádzajúcom (zrušujúcom) rozhodnutí vychádzal z právnych záverov plynúcich z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. marca 2019 sp. zn. [4]Cdo/125/2018, v ktorom bola zdôraznená sociálna funkcia náhrady mzdy za obdobie presahujúce 12 mesiacov. Hoci súd prvej inštancie bol v zásade viazaný právnym názorom vysloveným v zrušujúcom uznesení

(§ 391 ods. 2 CSP) správne konštatoval, že medzičasom došlo k zásadnému judikatórnemu posunu, keď Ústavný súd Slovenskej republiky nálezom z 19. novembra 2019 sp. zn. I. ÚS 331/2019 zrušil rozsudok [4]Cdo/125/2018. Súd prvej inštancie preto podľa odvolacieho súdu postupoval správne, keď zohľadnil závery predmetného nálezu a uzavrel, že žalobca má zo zákona nárok na náhradu mzdy aj za obdobie presahujúce 12 mesiacov, a to bez ohľadu na to, či sa zamestnal u iného zamestnávateľa, prípadne akú

prácu vykonával a aký príjem dosahoval.

2.3. Náhradu mzdy možno znížiť alebo nepriznať len výnimočne. Podľa odvolacieho súdu nebolo možné považovať žalovanou tvrdené skutočnosti za výnimočné okolnosti odôvodňujúce tento postup; takými môžu byť len okolnosti týkajúce sa dôvodu skončenia pracovného pomeru alebo okolnosti na strane zamestnávateľa. V danom prípade dôvodom okamžitého skončenia pracovného pomeru žalobcu u žalovanej bolo porušenie pracovnej disciplíny žalobcu, avšak neplatnosť okamžitého skončenia bola určená z formálnych dôvodov, na okolnosti skončenia pracovného pomeru nebolo vykonané žiadne dokazovanie. Z hľadiska intenzity samotného porušenia pracovnej disciplíny bolo podľa odvolacieho súdu tiež potrebné prihliadnuť na to, že predstavenstvo žalovanej ani nerozhodlo o tom, že by porušenie pracovnej disciplíny žalobcu malo byť dôvodom pre okamžité skončenie jeho pracovného pomeru, ale iba dôvodom pre skončenie dohodou resp. výpoveďou. Ak žalovaná tvrdila, že žalobcu nemohla zamestnávať vzhľadom na organizačnú štruktúru, existenciu konkrétnych skutočností nepreukázala.

2.4. Reagujúc na ďalšiu odvoláciu argumentáciu odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie sa v odôvodnení svojho rozhodnutia dostatočne vysporiadal s dôvodmi, pre ktoré žiadala žalovaná nepriznať náhradu mzdy za obdobie presahujúce 12 mesiacov resp. túto primerane znížiť, ako aj s tým, prečo nebolo potrebné aplikovať ust. § 134 ods. 7 ZP. Vysvetlil, že ZP priznáva zamestnancovi právo na náhradu mzdy vo výške priemerného zárobku, a to za obdobie odo dňa, keď oznámil zamestnávateľovi, že trvá na ďalšom zamestnávaní, až do času, keď mu zamestnávateľ umožní pokračovať v práci, alebo ak súd rozhodne o skončení pracovného pomeru. Takto určená náhrada mzdy sa vzťahuje na celé obdobie, počas ktorého zamestnanec neodpracoval žiadne dni, pretože mu zamestnávateľ neumožnil v práci pokračovať resp. mu prácu neprideľoval.

2.5. Odvolací súd ako dôvodnú posúdil námietku žalovanej, že nárok na náhradu mzdy je v zmysle § 79 ods. 2 ZP v znení účinnom od 1. januára 2012 možné zamestnancovi priznať najviac za 36 mesiacov, a to aj pokiaľ ide o pracovnoprávne vzťahy, ktoré vznikli pred 1. januárom 2013 (§ 251i ZP); uzavrel, že žalobca má nárok - po zohľadnení už priznanej sumy 38 595,72 eura - na náhradu mzdy z neplatne skončeného pracovného pomeru aj za obdobie od 24. marca 2012 do 24. marca 2014, a to vo výške 77 191,44 eura. Z uvedených dôvodov rozhodol tak, ako vyplýva z výroku rozsudku. O nároku na náhradu trov rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP. Zohľadnil, že žalobca si nárok na náhradu mzdy presahujúci obdobie 36 mesiacov uplatnil ešte za účinnosti právnej úpravy, podľa ktorej obmedzenie nároku zamestnanca na náhradu mzdy neplatilo, preto považoval neúspech žalobcu v okolnostiach konkrétnej veci za nepatrný.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu, napádajúc ho v rozsahu potvrdzujúceho výroku, okrem časti týkajúcej sa úrokov z omeškania a v závislom výroku o trovách konania, podala žalovaná (ďalej aj „dovolatelka“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z ust. § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) a c) CSP. Dovolaciemu súdu navrhla, aby napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu vo zvyšku zamietla a priznal žalovanej nárok na náhradu trov prvoinštančného, odvolacieho a dovolacieho konania v plnom rozsahu.

3.1. Prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP a porušenie práva na spravodlivý proces videla žalovaná v tom, že konanie bolo postihnuté závažnými deficitmi v dokazovaní. Súd prvej inštancie síce uzavrel, že okamžité skončenie pracovného pomeru bolo neplatné pre formálne nedostatky, napriek tomu na základe výsledkov rozsiahleho dokazovania konštatoval, že žalobca svojím konaním porušil pracovnú disciplínu. Práve táto skutočnosť mala byť podľa žalovanej zohľadnená pri rozhodovaní o nároku na náhradu žalobcu - zamestnanca banky - za obdobie presahujúce 12 mesiacov. Pokiaľ by súdy prihliadli na tieto rozhodujúce skutočnosti, ktoré v konaní vyšli najavo, museli by dospieť k záveru, že výkon práva žalobcu na náhradu mzdy je v rozpore s dobrými mravmi. Žalovaná ďalej odvolaciemu súdu vytýkala, že svoje rozhodnutie dostatočne neodôvodnil. Súdy vôbec neprihliadali na skutočný dôvod skončenia pracovného pomeru žalobcu, porušenie pracovnej disciplíny, ani nezisťovali, prečo žalovaná neumožnila žalobcovi ďalej pokračovať v práci. Odvolací súd ďalej nevysvetlil, prečo použil priemerný zárobok zistený k 1. januáru 2011 po celé obdobie. Žalovaná dovolaním napadla aj závislý výrok odvolacieho súdu o trovách konania, namietala nesprávne závery odvolacieho súdu o nepatrnom úspechu žalovanej v odvolacom konaní.

3.2. K prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) a c) CSP a k dovolaciemu dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci dovocatelka uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu v danom

pripade záviselo od vyriesenia právnej otázky, či je na účely rozhodnutia súdu podľa § 79 ods. 2 ZP relevantné, že zamestnanec bol počas obdobia, za ktoré požaduje náhradu mzdy za čas presahujúci 12 mesiacov, zamestnaný u iného zamestnávateľa a aké príjmy u neho dosahoval. S poukazom na konkrétne rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uviedla, že ide o otázku v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu rozhodovanú rozdielne. Náhrada mzdy má povahu kompenzačného ekvivalentu mzdy, ktorú si zamestnanec nemohol zarobiť v dôsledku toho, že mu zamestnávateľ znemožnil vykonávať prácu. Pokiaľ preto žalobca počas rozhodného obdobia, za ktoré si uplatnil nárok na náhradu mzdy, mal iný príjem, ušlá mzda môže zodpovedať nanajvyš rozdielu medzi tým, čo zarobil u žalovanej a tým, čo reálne zarobil u nového zamestnávateľa. Súdby mali náhradu mzdy žalobcu primerane znížiť a pri rozhodovaní dôsledne prihliadať na všetky okolnosti, a to tak na strane zamestnanca (najmä prístup žalobcu k plneniu pracovných úloh), ako aj zamestnávateľa. Ak súd aplikuje voľnú úvahu tam, kde mu to zákon umožňuje, musí prihliadať na všetky relevantné skutočnosti, v opačnom prípade by jeho postup mohol viesť k odmietnutiu spravodlivosti.

3.3. Žalovaná v dovolaní formulovala aj druhú právnu otázku, od ktorej v danom prípade záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a o ktorej tvrdila, že dosiaľ nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ustálená vyriešená. Uviedla, že odvolací súd nesprávne zisťoval sumu priemerného zárobku a interpretácia § 134 ZP zvolená odvolacím súdom, ktorý použil sumu priemerného zárobku zistenú k 1. januára 2011 aj po uplynutí zákonom stanoveného obdobia (štvrtroka - § 134 ods. 2 ZP), nemá oporu v zákone a poškodzuje nielen zamestnávateľov, ale aj samotných zamestnancov. Priemerný zárobok sa v súlade s § 134 ZP zisťuje vždy k 1. januáru, 1. aprílu, 1. júlu a 1. októbru a používa sa iba počas príslušného štvrtroka. Tým je zabezpečené, že náhrada mzdy bude v najväčšej možnej miere odzrkadľovať reálny zárobok zamestnanca.

4. K dovolaniu žalovanej sa písomne vyjadril žalobca; uviedol, že ho treba zamietnuť v celom rozsahu. K jednotlivým dovolacím námietkam, z ktorých žalovaná vyvodzovala existenciu vady zmätočnosti, zdôraznil, že dovolanie neslúži na revíziu skutkových zistení, dodal, že na okolnosti porušenia pracovnej disciplíny v konaní nebolo vykonané dokazovanie, s čím sa dôsledne vysporiadal aj odvolací súd. Zrozumiteľne vysvetlil, prečo považoval rozhodnutie súdu prvej inštancie za vecne správne a dôsledne sa vysporiadal so všetkými relevantnými odvolacími námietkami žalovanej. Pokiaľ ide o nárok na náhradu trov konania, odvolací súd správne zohľadnil špecifické okolnosti podľa § 255 ods. 1 CSP. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu nesprávneho právneho posúdenia žalobca vo vyjadrení uviedol, že obe žalovanou formulované právne otázky sú dlhodobo a ustálené zodpovedané dovolacím súdom.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo rozhodnuté, zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), pričom dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je nielen prípustné, ale aj dôvodné.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namiesto je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

10. Žalovaná prípustnosť podaného dovolania vyvodzovala v prvom rade z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Dovolací súd už konštantne uvádza, že hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej intenzite, že došlo až k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a súčasne dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces.

12.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie.

12.2. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

13. Dovolateľka prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP a porušenie práva na spravodlivý proces oprela o tvrdenie, že konanie bolo postihnuté závažnými deficitmi v dokazovaní. Odvolací súd zaťažil konanie vadou zmätočnosti aj tým, že svoje rozhodnutie dostatočne neodôvodnil a nesprávne rozhodol o trovách konania.

14. Dovolací súd konštantne pripomína, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo. Dovolací súd preto cez prizmu v dovolaní uplatnených námietok skúmal, či došlo k namietaným procesným vadám; tieto v procesnom postupe odvolacieho súdu nezistil.

15. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie.

16. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je i právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie

založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (III. ÚS 107/07).

17. Podľa ústavného súdu, zjavná neodôvodnenosť (arbitrárnosť) rozhodnutia všeobecného súdu je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky či absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

18. Berúc do úvahy kvantitatívnu stránku (rozsah) dovolania žalovanej, v posudzovanej veci odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny, stotožniac sa s odôvodnením napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie. Treba mať na pamäti, že potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu vytvára s potvrdzovaným rozhodnutím súdu prvej inštancie organickú (kompletizujúcu) jednotu, keďže prvoinštančné a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (porov. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09).

19. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu v spojení s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie má podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP a § 220 ods. 2 CSP z hľadiska formálnej štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok, vykazuje logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania a nemožno ho považovať za nedostatočne odôvodnené resp. arbitrárne. Odvolací súd odôvodnil potvrdzujúci výrok svojho rozhodnutia spôsobom zodpovedajúcim zákonu.

20. Argumentácia odvolacieho súdu v odôvodnení napadnutého rozhodnutia je koherentná a dostatočne podporuje súdmi prijaté závery. V odôvodnení dovolaním napadnutého rozsudku sa odvolací súd neobmedzil len na konštatovanie správnosti dôvodov rozsudku súdu prvej inštancie, vyjadril sa aj k nosnej odvolacej argumentácii žalovanej (uplatnenej aj v dovolaní) a z odôvodnenia jednoznačne a zrozumiteľne vyplývajú úvahy odvolacieho súdu, ktorými sa pri rozhodovaní vo veci riadil. Dovolací súd sa preto nestotožnil s námietkou dovolateľky o nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu.

21. V danom prípade bol pre rozhodnutie vo veci samej podstatný záver, že v konaní neboli preukázané konkrétne objektívne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali nepriznanie resp. primerané zníženie uplatneného nároku žalobcu na náhradu mzdy za čas presahujúci 12 mesiacov. Odvolací súd sa zaoberal tvrdením o porušení pracovnej disciplíny žalobcu ako dôvodom skončenia pracovného pomeru žalobcu u žalovanej, ktorým žalovaná odôvodňovala postup podľa § 79 ods. 2 ZP; uviedol, že neplatnosť okamžitého skončenia pracovného pomeru žalobcu u žalovanej bola určená z formálnych dôvodov. Svoju argumentáciu rozvil aj smerom k namietanému porušeniu pracovnej disciplíny žalobcu; zdôraznil, že toto s ohľadom na vôľu predstavenstva žalovanej skončiť pracovný pomer žalobcu dohodou resp. výpoveďou celkom zrejme nebolo zo strany zamestnávateľa považované za porušenie pracovnej disciplíny takej intenzity, že žalobcu nebolo možné ďalej zamestnávať. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku explicitne vyplýva, že odvolací súd nemal za preukázané konkrétne okolnosti, ktoré by žalovanej objektívne bránili umožniť žalobcovi pokračovať v práci. Nemožno sa preto stotožniť s výhradou žalovanej, že súdy nezisťovali, prečo žalovaná neumožnila žalobcovi ďalej pokračovať v práci. Súdy v konaní tiež zrozumiteľne odôvodnili svoj postup pri zisťovaní výšky náhrady za jeden mesiac a podrobne vysvetlili, ako dospeli k sume 3 216,31 eura, pričom odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie v bode 30. a nasl. spolu s odôvodnením dovolaním napadnutého rozsudku dáva žalovanej odpoveď na otázku, prečo v danom prípade neprichádzal do úvahy postup podľa § 134 ods. 7 ZP.

22. Sumarizujúc, z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplýva nedostatočnosť, nezrozumiteľnosť alebo nepresvedčivosť, ani absencia skutkových či právnych záverov, majúcich pre vec podstatný význam, ani závery, ktoré by popierali pravidlá formálnej a právnej logiky alebo taká aplikácia ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie dostatočne

a náležite neodôvodnil respektíve že pri rozhodovaní nezohľadnil odvoláciu argumentáciu dovolateľky.

23. Ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentmi vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. *Garcia Ruiz v. Španielsko*, *Vetrenko v. Moldavsko*, *Kraska v. Švajčiarsko*). Judikatúra ESLP nevyžaduje, aby na každý argument strany bola v odôvodnení rozhodnutia súdu daná odpoveď, ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď súdu práve na tento argument (*Ruiz Torija c. Španielsko* z 9. decembra 1994, *Hiro Balani c. Španielsko* z 9. decembra 1994, *Georgiadis c. Grécko* z 29. mája 1997, *Higgins c. Francúzsko* z 19. februára 1998).

24. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom sporových strán, vrátane ich dôvodov a námietok. Preto skutočnosť, že žalovaná s názormi súdov oboch inštancií nesúhlasí, sama o sebe nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti súdnych rozhodnutí, ktoré spolu tvoria celok. Iba skutočnosť, že dovolateľka sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia súdu (napr. I. ÚS 188/06).

25. Žalovaná ďalej v dovolaní namietala arbitrárne vyhodnotenie dôkazov, čím de facto rozporovala správnosť vyhodnotenia vykonaného dokazovania.

26. V prvom rade treba mať na pamäti, že dovolaním sa nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní, (napr. tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak dovolací súd po dôkladnom preštudovaní spisového materiálu takúto vadu v posudzovanom spore nezistil.

27. Dovolací súd pripomína, že podľa konštantnej judikatúry nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP paušálne tvrdenie o nedostatočne zistenom skutkovom stave, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval ústavný súd napríklad v uznesení sp. zn. II. ÚS 465/2017, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti.

28. Podľa § 191 CSP dôkazy hodnotí súd podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo v konaní najavo, vrátane toho, čo uviedli strany. Zároveň je potrebné uviesť, že nesprávne vyhodnotenie dôkazov bez toho, aby z toho plynúce skutkové závery boli svojvoľné či ústavne neudržateľné, nie je vadou konania v zmysle § 420 písm. f) CSP. Dovolací súd pritom pre úplnosť poznamenáva, že do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nepatrí právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj I. ÚS 97/97).

29. Dovolací súd v okolnostiach preskúmvanej veci nezistil podstatné deficity v rámci zisťovania skutkového stavu veci. Súd nižších inštancií postupovali v súlade so základnými princípmi civilného sporového konania, najmä zásadou voľného hodnotenia dôkazov (čl. 15 CSP) a princípmi všeobecnej

spravodlivosti; pri zisťovaní skutkového stavu rešpektovali ústavno-procesné zásady, (ako sú zákaz tzv. deformácie dôkazu, či opomenutého dôkazu, zásadu rovnosti zbraní, priamosti, voľného hodnotenia dôkazov), napadnuté rozhodnutia odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie obsahujú riadne odôvodnenie myšlienkového procesu hodnotenia dôkazov, zo záverov oboch súdov nižších inštancií dovolací súd nezistil porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a prijaté skutkové a na to nadväzujúce právne závery nevykazujú známky svojvoľnosti, nelogických úsudkov či zrejmeého omylu, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

30. Dovolací súd z obsahu súdneho spisu nezistil, že by súdy neopodstatnene bagatelizovali tvrdenia žalovanej o porušení pracovnej disciplíny žalobcu, pokiaľ ide o posudzovanie, či výkon práva žalobcu na náhradu mzdy za čas presahujúci 12 mesiacov bol v danom prípade v rozpore s dobrými mravmi. Konštatovali, že porušenie pracovnej disciplíny žalobcu nemalo, vzhľadom na vôľu predstavenstva žalovanej ukončiť pracovný pomer žalobcu dohodou resp. výpoveďou (nie však okamžite), charakter porušenia pracovnej disciplíny (resp. okamžitej straty dôvery k žalobcovi, zamestnancovi banky) takej intenzity, že by opodstatňovalo záver o diskvalifikácii žalobcu v ďalšom pokračovaní v práci. Pokiaľ žalovaná aj tvrdila, že žalobca porušoval pracovnú disciplínu aj v iných obdobiach predchádzajúcich skončeniu pracovného pomeru, súdy zdôraznili, že z týchto dôvodov pracovný pomer žalobcu u žalovanej neskončil, preto tieto skutočnosti vyhodnotili ako irelevantné. Vychádzajúc zo záverov rozhodnutia najvyššieho súdu zo 14. septembra 2011 sp. zn. 6Cdo/157/2010 súdy oboch inštancií v konaní prihliadali na (i) spôsob skončenia pracovného pomeru žalobcu u žalovanej, (ii) dôvod jeho skončenia a (iii) intenzitu tohto dôvodu v kontexte rozhodnutia zamestnávateľa neumožniť zamestnancovi pokračovať v práci. Uzavreli, že žalovaná v konaní nepreukázala, že na jej strane nastali také skutočnosti, ktoré by jej objektívne znemožnili, aby zamestnancovi umožnila pokračovať v práci a zároveň uspokojiť mzdové nároky zamestnanca.

31. S ohľadom na uvedené dovolací súd v posudzovanom prípade nezistil taký skutkový deficit zo strany súdov nižších inštancií pre právne posúdenie rozhodujúcej otázky, ktorý by viedol k prijatiu záveru o porušení práva žalovanej na spravodlivý proces.

32. Žalovaná v dovolaní namietala vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP aj vo vzťahu k rozhodnutiu odvolacieho súdu o nároku na náhradu trov konania.

33. Rozhodovacia prax sa už ustálila v závere, že rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania je rozhodnutím, ktorým sa konanie o tejto otázke končí, preto je preskúmateľné v dovolacom konaní z hľadiska posudzovania väd zmätočnosti v zmysle § 420 CSP (I. ÚS 387/2019, I. ÚS 275/2018, I VObdo/2/2021).

34. Odvolací súd výrokom III. rozhodol o nároku na náhradu trov konania na súde prvej inštancie, ako aj trovách odvolacieho konania (§ 396 ods. 2 CSP). Aplikujúc zásadu úspechu (§ 255 ods. 1 CSP) rozhodol o nároku žalobcu na náhradu trov konania voči žalovanej v plnom rozsahu, pretože dospel k záveru, že žalobca mal v konaní len nepatrný neúspech. Žalovaná v tejto súvislosti odvolaciu súdu vytýkala, že rozhodnutie o uplatnenom nároku nezáviselo od znaleckého posudku alebo úvahy súdu, žalobca si len uplatnil viac než mu dovoľoval zákon.

35. Ústavný súd SR v rozhodnutí z 8. februára 2017 sp. zn. I. ÚS 56/2017 vyslovil, že hoci CSP už nepatrný úspech nepozná (a preto sa pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov podľa CSP zohľadňuje každý neúspech), ani nová právna úprava celkom nevyklučuje osobitný režim posudzovania úspechu v konaní o nárokoch na náhradu trov, ak výška plnenia závisela od znaleckého posudku alebo úvahy súdu (m. m. III. ÚS 475/2018).

36. V náleze z 19. novembra 2019 sp. zn. I. ÚS 331/2019 publikovanom v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 27/2019 ústavný súd vyslovil, že ak zamestnávateľ uplatní nárok podľa § 79 ods. 2 ZP, hranica voľnej úvahy súdu pri rozhodovaní o takomto nároku musí byť v záujme zabezpečenia predvídateľnosti súdneho rozhodovania limitovaná. Obdobný záver vyplýva i z

rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/90/2020.

37. Z uvedeného bez akýchkoľvek pochyb vyplýva záver podporený aj názormi odbornej právnickej spisby, že pri rozhodovaní o nároku na náhradu mzdy súd nie je viazaný rozsahom, v ktorom zamestnávateľ požaduje zníženie náhrady mzdy (§ 79 ods. 2 ZP), ide o voľnú úvahu súdu. Povedané inak, ak pri rozhodovaní o nároku na náhradu mzdy v dôsledku neplatného skončenia pracovného pomeru za čas presahujúci 12 mesiacov výška priznaného nároku závisí od voľnej úvahy súdu, môže súd pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov postupovať tak, že prizná strane plnú náhradu trov konania, aj keď mala v konaní i čiastočný, nepatrný, neúspech.

38. V kontexte posudzovanej veci by osobitný režim posudzovania úspechu v konaní prichádzal do úvahy, ak by došlo k uplatneniu moderačného oprávnenia súdu, t.j. k zníženiu sumy náhrady mzdy na žiadosť zamestnávateľa. V tomto prípade bola situácia iná; žalobcovi nebol priznaný celý ním požadovaný nárok nie pre uplatnenie moderačného práva, ale preto, že žiadal náhradu mzdy nad rámec zákonného limitu 36 mesiacov.

38.1. Hoci odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval čiastočný neúspech žalobcu, ďalšie dôvody, ktoré vzal do úvahy, vedú dovolací súd k záveru, že jeho rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania je predovšetkým výsledkom aplikácie § 257 CSP. Odvolací súd zohľadnil okolnosti, ktoré viedli žalobcu k uplatneniu nároku na náhradu mzdy za celkové obdobie prevyšujúce 36 mesiacov, najmä na to, že vychádzal zo znenia § 79 ods. 2 ZP v znení účinnom ku dňu skončenia pracovného pomeru žalobcu, podľa ktorého obmedzenie nároku neplatilo. Odvolací súd vzal do úvahy, že až následne, s účinnosťou od 1. januára 2013, došlo k zmene právnej úpravy, ktorá náhradu mzdy limituje najviac na obdobie 36 mesiacov. Vzhľadom na uvedené dospel k záveru, že žalobca tento výsledok (čiastočný neúspech) pri uplatňovaní nároku v súvislosti s bránením svojich porušených subjektívnych práv ani nemohol predvídať.

39. Dovolací súd nezistil prvky arbitrárnosti, ani také nedostatky v postupe odvolacieho súdu pri aplikácii ustanovenia § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 257 CSP, ktoré by odôvodňovali záver, že jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené, či popretím jeho podstaty, zmyslu a zásad, na ktorých stojí rozhodovanie o trovách konania. Odôvodnenie dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu v časti týkajúcej sa trov konania má podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP.

40. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd uzatvára, že vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezistil, preto je dovolanie žalovanej v tejto časti procesne neprípustné, čo je dôvod na jeho odmietnutie podľa § 447 písm. c) CSP.

41. Keďže konanie vadou podľa § 420 písm. f) CSP postihnuté nebolo, dovolací súd pristúpil k posúdeniu dovolania z hľadiska žalovanou namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) a c) CSP.

42. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

43. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

44. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je

omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

45. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnú, ako aj otázku procesnoprávnú, (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

46. Žalovaná vyvodzujúc prípustnosť podaného dovolania aj z § 421 ods. 1 písm. b), c) CSP v dovolaní namietala nesprávnosť právnych záverov odvolacieho súdu hneď z dvoch hľadísk. Dovolať súd, viazaný iba vymedzením právnych otázok, od ktorých záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré považuje dovolateľka za nesprávne, zohľadniac aj tie svoje stanoviská a rozhodnutia, ktoré žalovaná v dovolaní neoznačila (sp. zn. I. ÚS 51/2020) v ďalšom skúmal, či dovolateľka dôvodne namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

47. Právny záver odvolacieho súdu, ktorý odôvodňoval potvrdenie rozhodnutia súdu prvej inštancie, spočíval v posúdení, či žalovaná dôvodne žiadala, aby súd postupoval podľa § 79 ods. 2 ZP a nepriznal žalobcovi nárok na náhradu mzdy za čas presahujúci 12 mesiacov resp. tento primerane znížil. Dospel k záveru, že v danom prípade žalovaná nepreukázala existenciu takých okolností, ktoré by opodstatňovali uplatnenie moderačného oprávnenia súdu. Za takú okolnosť nepovažoval ani to, že žalobca sa zamestnal u iného zamestnávateľa a dosahoval určitý príjem.

48. Žalovaná v dovolaní namietala, že v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu je rozdielne rozhodovaná otázka, či sú na účely rozhodnutia súdu podľa § 79 ods. 2 ZP relevantné skutočnosti, že zamestnanec počas obdobia, za ktoré požaduje náhradu mzdy za čas presahujúci 12 mesiacov, je zamestnaný u iného zamestnávateľa a aká je výška ním dosahovaných príjmov. Rozdielnosť v rozhodovacej praxi demonštrovala odkazom na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/157/2010, 7Cdo/52/2020, 1Cdo/167/2022, 6Cdo/100/2016, 3Cdo/20/2020 spolu s nálezom ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 331/2019, a tiež rozhodnutiami sp. zn. 4Cdo/15/2021 či 1Cdo/90/2020.

49. Pokiaľ ide o dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP, pre procesný úspech dovolateľa sa vyžaduje, aby na podklade konkrétnych rozhodnutí demonštroval rozdielnu rozhodovaciu prax odvolacieho súdu. Predpokladom prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia je rozdielnosť v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu, dovolateľ preto nie je povinný vymedziť svoj vlastný návrh riešenia ním namietanej právnej otázky. Na druhej strane, z dovolania musí byť zrejmé, že odstránenie popísanej rozdielnosti rozhodovacej praxe by bolo dovolateľovi na prospech.

50. Dovolaťka poukázala na konkrétnu rozhodovaciu prax odvolacieho súdu, z ktorej mal vyplývať rozdielny prístup k otázke okolností, na ktoré je potrebné prihliadať pri posudzovaní opodstatnenosti návrhu zamestnávateľa na postup podľa § 79 ods. 2 ZP. Uvádzala, že náhrada mzdy má povahu kompenzačného ekvivalentu mzdy, ktorú si zamestnanec nemohol zarobiť v dôsledku toho, že mu zamestnávateľ znemožnil vykonávať dohodnutú prácu. Uzavrela, že pokiaľ mal žalobca počas rozhodného obdobia, za ktoré si uplatnil nárok na náhradu mzdy, iný príjem, mzda, ktorá mu ušla, môže zodpovedať nanajvyš rozdielu medzi tým, čo by zarobil u žalovanej a tým, čo zarobil u iného zamestnávateľa.

51. Najvyšší súd už vo svojej rozhodovacej praxi v súvislosti s interpretáciou ustanovenia § 79 ods. 2 ZP resp. § 61 ods. 2 predchádzajúceho Zákonníka práce (zákona č. 65/1965 Zb.) dospel k záveru, že § 79 ods. 2 ZP treba vykladať tak, že súd môže na žiadosť zamestnávateľa náhradu mzdy za čas presahujúci deväť (v danej veci dvanásť; pozn.) mesiacov primerane znížiť, prípadne vôbec nepriznať len výnimočne, a to v prípadoch, ak výkon práva požadovať náhradu mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru, zaručeného ust. § 79 ods. 1 ZP, by bol v rozpore s dobrými mravmi v zmysle čl. 2 ZP. To zároveň znamená, že § 79 ods. 2 ZP nemožno aplikovať takým spôsobom, aby sa tým prakticky

negovalo poskytnutie ochrany zamestnancovi vyplývajúcej z ods. 1 tohto ustanovenia a aby sa vyplatilo konať protiprávne (uznesenie zo 14. septembra 2011 sp. zn. 6Cdo/157/2010, uznesenie z 31. mája 2017 sp. zn. 6Cdo/100/2016).

52. Právne názory najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 6Cdo/157/2010 prešli testom ústavnosti v rámci ústavného prieskumu iného rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/125/2018. Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze z 19. novembra 2019 sp. zn. I. ÚS 331/2019 (ZNUÚS č. 27/2019) zdôraznil, že ustanovenie § 79 ods. 2 ZP v súčasnosti už neobsahuje „návod“, ako pristupovať k zníženiu, resp. nepriznaniu náhrady mzdy. Zákon už súdom neukladá, aby pri rozhodovaní prihliadali na to, či zamestnanec bol v rozhodnom čase zamestnaný u iného zamestnávateľa, akú prácu tam vykonával a aký zárobok dosiahol alebo z akého dôvodu sa do práce nezapojil. Hoci súdy v minulosti posudzovali, či sa zamestnanec zapojil/mohol zapojiť (a bez vážnych dôvodov sa nezapojil) do práce u iného zamestnávateľa za podmienok v zásade rovnocenných alebo dokonca výhodnejších, ústavný súd uzavrel, že v dôsledku systémových spoločensko-ekonomických zmien, ku ktorým došlo po roku 1989, je potrebné nároky z neplatne skončeného pracovného pomeru posudzovať iným spôsobom tak, ako už uviedol najvyšší súd práve vo veci sp. zn. 6Cdo/157/2010.

52.1. Ústavný súd zdôraznil, že pri rozhodovaní podľa § 79 ods. 2 ZP je hranica voľnej úvahy súdu limitovaná rozhodnutím súdu o neplatnosti skončenia pracovného pomeru. Treba vychádzať z konkrétného dôvodu toho-ktorého spôsobu skončenia a zisťovať, prečo zamestnávateľ neumožnil zamestnancovi pokračovať v práci, ak zamestnanec na ďalšom zamestnávaní trval, resp. zistiť, či na strane zamestnávateľa nastali také skutočnosti, ktoré mu objektívne znemožnili umožniť zamestnancovi pokračovať v práci a zároveň mu objektívne znemožnili uspokojiť mzdové nároky zamestnanca. Za takú okolnosť v posudzovanom prípade nepovažoval to, že zamestnanec bol súčasne poberateľom starobného dôchodku. Nestotožnil sa ani so závermi o sociálnej funkcii náhrady mzdy presahujúcej 12 mesiacov.

53. V uznesení z 25. novembra 2021 sp. zn. 3Cdo/2/2020 najvyšší súd, viazaný právnym názorom ústavného súdu v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 331/2019, označiac rozhodnutie sp. zn. 6Cdo/157/2010 za ustálenú rozhodovaciu prax v otázke náhrady mzdy za čas presahujúci 12 mesiacov dodal, že súd v rámci svojej voľnej úvahy musí nájsť mieru zodpovedajúcu účelu náhrady mzdy v zmysle § 79 ods. 1 a 2 ZP tak, aby jeho rozhodnutie zásadným spôsobom neodporovalo nielen dobrým mravom, ale aj zásadám spravodlivosti a primeranosti. Zo záverov rozhodnutia sp. zn. 6Cdo/157/2010 vychádzal najvyšší súd aj vo veciach 1Cdo/90/2020, 7Cdo/52/2020, 1Cdo/167/2020 či 4Cdo/15/2021, na ktoré poukázala žalovaná.

54. Sumarizujúc vyššie uvedené, v dovolateľkou označených rozhodnutiach súdy zhodne dospeli k záveru, že ústavne súladný je len taký výklad § 79 ZP, v zmysle ktorého je súd oprávnený na žiadosť zamestnávateľa náhradu mzdy za čas presahujúci dvanásť mesiacov primerane znížiť, prípadne vôbec nepriznať, len výnimočne, a to v prípadoch, ak výkon práva na náhradu mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru by bol v rozpore s dobrými mravmi v zmysle čl. 2 ZP.

55. Podľa názoru dovolacieho súdu žalovanou formulovaná právna otázka v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) CSP v podstatnom vyjadruje najmä nespokojnosť dovolateľky s aplikáciou § 79 ods. 2 ZP a podľa nej súdmi nesprávne neuskutočnenej moderácie nároku na náhradu mzdy pri neplatnom skončení pracovného pomeru za čas presahujúci 12 mesiacov. Dovolací súd ale pripomína, že otázka aplikácie § 79 ods. 2 ZP (a z neho vyplývajúce moderačné právo súdu) je výsledkom voľnej úvahy súdu. Tak ako otázka určenia primeranej náhrady mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru za čas presahujúci 12 mesiacov je vždy výsledkom posúdenia vysoko individuálnych, jedinečných skutkových okolností každej konkrétnej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach, aj otázka aplikácie moderačného práva je vysoko individuálna, prihliada sa v nej na špecifiká pracovnoprávných sporov, pričom základnou premisou je, že súd by náhradu mzdy nad požadovanú mieru mal nepriznať iba vo výnimočných prípadoch (nie je to pravidlo).

56. Možno sa stotožniť s tvrdením dovolateľky, že kazuistika k aplikácii moderačného práva súdu v zmysle § 79 ods. 2 ZP je rozporuplná resp. nekonzistentná, to je ale možné vysvetliť rozdielnymi

výsledkami vo vyhodnocovaní individuálnych a jedinečných skutkových okolností v tom-ktorom posudzovanom prípade. Okolnosti každého prípadu neplatného skončenia pracovného pomeru sú jedinečné, a to vzhľadom na osobitosti a špecifiká každého riešeného pracovného pomeru. Odvolací súd (aj súd prvej inštalácie) zohľadňoval individuálne okolnosti sporu, a to tak na strane zamestnanca i zamestnávateľa, prihliadol na dobré mravy, zásady primeranosti a spravodlivosti, ako i na to, aký bol dôvod neplatnosti skončenia pracovného pomeru. Miera voľnej úvahy súdov oboch inštalácií pritom nenapovedá svojvôli pri rozhodovaní o žalobcom uplatnenom nároku (porov. bod 12. až 14. odôvodnenia napadnutého rozsudku).

57. Berúc do úvahy vyššie uvedené, žalovaná neopodstatnene namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu v danom prípade záviselo od posúdenia otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Dovolanie žalovanej v tejto časti smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné (§ 447 písm. c) CSP). Dovolací súd, poznajúc vlastnú judikatúru, konštatuje, že otázka aplikácie moderačného oprávnenia súdu podľa § 79 ods. 2 ZP je v jeho rozhodovacej praxi ustálené vyriešená tak, ako k jej posúdeniu pristúpil aj odvolací súd. Pre nepriznanie alebo primerané zníženie náhrady mzdy za čas presahujúci 12 mesiacov už nie je prednostne rozhodujúca otázka zamestnania sa žalobcu ako zamestnanca v rozhodnom období, ale celkovo otázka, či by výkon práva na náhradu mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru podľa § 79 ods. 1 ZP bol v rozpore s dobrými mravmi. Dovolateľka nepoukázala na žiadne také rozhodnutie dovolacieho súdu, ktoré by vychádzalo z iného záveru, než že moderačia náhrady mzdy za čas presahujúci 12 mesiacov prichádza do úvahy len výnimočne. Súd by mal pri rozhodovaní komplexne zohľadniť individuálne okolnosti danej veci; ich posúdenie je však vždy výsledkom vyhodnotenia konkrétnych skutkových okolností, ktorých spochybnením dovolanie podané pre nesprávne právne posúdenie nemožno odôvodniť.

58. Vyvodzujúc prípustnosť podaného dovolania z § 421 ods. 1 CSP žalovaná v dovolaní namietala aj to, že rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia otázky zisťovania sumy priemerného zárobku. Poukázala, že súdy v konaní nesprávne použili priemerný zárobok žalobcu zistený k 1. januáru 2011 aj po uplynutí zákonom stanoveného obdobia (štvrtroka). Zdôraznila potrebu zisťovania pravdepodobného zárobku s odôvodnením, že žalobca od konca marca 2011 neodpracoval ani jeden deň. Právna otázka zisťovania sumy priemerného zárobku na účely § 79 ods. 1 ZP podľa dovolateľky dosiaľ nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP).

59. V posudzovanom prípade súdy v konaní vychádzali z metodiky zisťovania priemerného zárobku upravenej v § 134 ods. 1 až 4, ods. 7 ZP. Súd prvej inštalácie svoje rozhodnutie založil na premisách, že rozhodujúcim obdobím pre výpočet náhrady mzdy bol kalendárny štvrtrok predchádzajúci obdobiu, kedy žalovaná so žalobcom v marci 2011 neplatne skončila pracovný pomer. Kalendárnym štvrtrokom bol október, november a december 2010. Ďalej vychádzal z toho, že žalobca si svoj nárok uplatnil od 24. marca 2011, kedy žalovanej oznámil, že trvá na ďalšom zamestnávaní, až do právoplatnosti rozhodnutia o neplatnom skončení pracovného pomeru. Súd prvej inštalácie pri ustálení priemerného zárobku vychádzal zo sumy 3 216,31 eura a takto zistenú sumu použil pri výpočte náhrady mzdy za celé obdobie 36 mesiacov počnúc marcom 2011.

60. Podľa § 79 ods. 1 tretej vety ZP náhrada [mzdy v dôsledku neplatného skončenia pracovného pomeru] patrí zamestnancovi v sume jeho priemerného zárobku odo dňa, keď oznámil zamestnávateľovi, že trvá na ďalšom zamestnávaní, až do času, keď mu zamestnávateľ umožní pokračovať v práci alebo ak súd rozhodne o skončení pracovného pomeru.

61. Podľa § 134 ods. 2, 3 ZP rozhodujúcim obdobím je kalendárny štvrtrok predchádzajúci štvrtroku, v ktorom sa zisťuje priemerný zárobok. Priemerný zárobok sa zisťuje vždy k prvému dňu kalendárneho mesiaca nasledujúceho po rozhodujúcom období a používa sa počas celého štvrtroka, ak tento zákon neustanovuje inak. Ak zamestnanec neodpracoval v rozhodujúcom období 21 dní (kedysi 22 dní; pozn.), používa sa namiesto priemerného zárobku pravdepodobný zárobok, ktorý sa zistí zo mzdy, ktorú zamestnanec dosiahol od začiatku rozhodujúceho obdobia, alebo zo mzdy, ktorú by zrejme dosiahol.

62. Súd nižšej inštancie vychádzali z toho, že v zmysle § 79 ods. 1 ZP sa priemerný zárobok zistený k prvému dňu kalendárneho štvrtroka nasledujúceho po rozhodujúcom období použije počas celého obdobia, za ktoré patrí zamestnancovi náhrada mzdy, t.j. odo dňa, keď oznámil zamestnávateľovi, že trvá na ďalšom zamestnávaní, až do času, keď mu zamestnávateľ umožní pokračovať v práci resp. kým súd rozhodne o skončení pracovného pomeru. Žalovaná právne posúdenie veci považovala za nesprávne; uviedla, že zistený priemerný zárobok sa použije iba počas štvrtroka, nie celého žalovaného obdobia. Okrem toho mali sudy podľa žalovanej postupovať podľa § 134 ods. 3 ZP a zisťovať pravdepodobný zárobok.

63. Pri výpočte náhrady mzdy v dôsledku neplatne skončeného pracovného pomeru je vždy potrebné uprednostniť taký spôsob zisťovania priemerného zárobku, ktorý bude v najvyššej možnej miere zodpovedať predpokladanému priemernému zárobku zamestnanca s cieľom nepoškodiť ho, ale ani nezvýhodniť nevhodne zvoleným postupom.

64. Berúc do úvahy prezentovanú premisu dospel dovolací súd k záveru, že pri výpočte celkovej náhrady mzdy treba vychádzať z doslovného znenia § 134 ods. 2 ZP a zistený priemerný/pravdepodobný zárobok použiť pri ustálení výšky náhrady mzdy (iba) za príslušný kalendárny štvrtrok. Len takýto výklad je spôsobilý viesť k spravodlivému usporiadaniu vzťahov, najmä k tomu, že zamestnancovi bude poskytnutá náhrada mzdy, ktorá sa čo najviac približuje mzde, ktorú by pravdepodobne u zamestnávateľa dosiahol, za predpokladu, že by mu zamestnávateľ umožnil pokračovať v práci.

65. Súd v konaní pri výpočte náhrady mzdy postupovali správne iba sčasti, a to pokiaľ ide o výšku náhrady mzdy za marec 2011. Hoci žalovaná v dovolaní tvrdila, že žalobca od konca marca 2011 neodpracoval ani deň a zárobok na účely výpočtu sumy náhrady mzdy sa mal zisťovať ako pravdepodobný (§ 134 ods. 3 ZP), pre ustálenie výšky náhrady mzdy za marec 2011 treba vychádzať z toho, že rozhodujúcim obdobím bol posledný kalendárny štvrtrok roka 2010 (§ 134 ods. 2 ZP), v ktorom žalobca pre žalovanú riadne pracoval a dosahoval mzdu. Zo mzdového listu pre rok 2010 mal súd prvej inštancie preukázané, že žalobca v mesiaci október 2010 odpracoval 19 dní a dosiahol mzdu 5 149,35 eura, v mesiaci november 2010 odpracoval 20 dní a dosiahol mzdu 2 307,09 eura a v mesiaci december 2010 odpracoval 22 dní a dosiahol mzdu 2 306 eur. Sumu priemerného zárobku ustálil vo výške 3 216,31 eura. Žalovaná v priebehu konania opakovane prezentovala nesúhlas s takto zistenou výškou priemerného zárobku, ktorý navrhovala znížiť na sumu 2 307,78 eura, v konaní ale nepreukázala potrebu aplikácie § 134 ods. 6 ZP (predtým ods. 7; pozn.). Dovolanie žalovanej sa ale nároku na náhradu mzdy za obdobie marec 2011 netýka.

66. Pokiaľ ide o interpretáciu, či sa suma takto zisteného priemerného zárobku mala použiť aj pre ďalšie kalendárne štvrtroky, odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie vychádzal z toho, že pre výpočet presnej výšky nároku na náhradu mzdy sa počas celého obdobia, za ktoré zamestnancovi patrí náhrada mzdy, použije suma priemerného zárobku zamestnanca zistená k prvému dňu kalendárneho mesiaca nasledujúceho po rozhodujúcom období, v danom prípade suma 3 216,31 eura. Takýto výklad však nenachádza oporu v metodike zisťovania priemerného zárobku na pracovnoprávne účely (§ 134 ZP), z ktorej jednoznačne a bez akýchkoľvek pochyb vyplýva, že pri zisťovaní priemerného zárobku je potrebné vychádzať zo sumy zúčtovanej zamestnancovi v rozhodujúcom období, ktorým je kalendárny štvrtrok, a takto zistený zárobok aplikovať počas nasledujúceho kalendárneho štvrtroka.

67. Povedané inak, aj podľa názorov prezentovaných v odbornej právnickej spisbe treba pri zisťovaní priemerného zárobku vychádzať zo mzdy zúčtovanej zamestnancovi v období (i) 1. januára až 31. marca kalendárneho roka a takto zistený priemerný zárobok používať v období od 1. apríla do 30. júna toho istého kalendárneho roka, (ii) 1. apríl až 30. jún kalendárneho roka a takto zistený priemerný zárobok používať v období od 1. júla do 30. septembra toho istého kalendárneho roka, (iii) 1. júl až 30. september kalendárneho roka a takto zistený priemerný zárobok používať v období od 1. októbra do 31. decembra toho istého kalendárneho roka, (iv) 1. október až 31. december kalendárneho roka a takto

zistený priemerný zárobok používať v období od 1. januára do 30. marca nasledujúceho kalendárneho roka (porov. DOLOBÁČ, M. a kol. Zákonník práce. Veľký komentár. Žilina : EUROKÓDEX. 2023, s. 586 nasl.).

68. S ohľadom na uvedené treba prijať záver, že súdy mali - pri rešpektovaní zásady ne ultra petitem partium - zisťovať priemerný zárobok žalobcu za každé z rozhodujúcich období (t.j. za každý z príslušných kalendárnych štvrtrokov) zvlášť a zistený zárobok používať pri ustálení výšky náhrady mzdy za nasledujúci kalendárny štvrtrok. Bolo tiež potrebné prihliadnuť na to, že žalobca od konca marca 2011 u žalovanej neodpracoval aspoň 21 dní, a preto mal byť na účely § 79 ods. 1, 2 ZP pre obdobie od 24. marca 2012 do 31. marca 2012, ako aj pre obdobia apríl 2012 až jún 2012, júl 2012 až september 2012, október 2012 až december 2012, január 2013 až marec 2013, apríl 2013 až jún 2013, júl 2013 až september 2013, október 2013 až december 2013, január 2014 až marec 2014 zisťovaný pravdepodobný zárobok (§ 134 ods. 3 ZP). Dovolací súd zároveň zohľadnil, že v okolnostiach posudzovanej veci spôsob, aký zvolili súdy oboch inštancií pri zisťovaní priemerného zárobku žalobcu za celé žalované obdobie v porovnaní s vyššie uvedeným spôsobom zisťovania priemerného zárobku za každý z kalendárnych štvrtrokov obdobia zvlášť vedie k iným, pre žalovanú priaznivejším záverom. Žalovaná preto dôvodne namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu v danom prípade vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci - z nesprávnej aplikácie právnej normy na zistený skutkový stav.

69. So zreteľom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že žalovaná opodstatnene uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 432 CSP. Dovolací súd preto rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutej časti spolu so závislým výrokom o náhrade trov konania zrušil [§ 449 ods. 1 CSP, § 439 písm. a) CSP] a vrátil vec odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP). V ďalšom konaní je odvolací súd viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Úlohou odvolacieho súdu bude opätovne posúdiť dôvodnosť žalobcom uplatneného nároku, pričom pri výpočte náhrady mzdy je potrebné postupovať spôsobom uvedeným v ods. 67 tohto odôvodnenia. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Dovolací súd zároveň z obsahu súdneho spisu nezistil, že by súd prvej inštancie pred predložením veci dovolaciemu súdu rozhodol o výške trov konania samostatným uznesením, ktoré by v dôsledku rozhodnutia dovolacieho súdu stratilo podklad.

70. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.